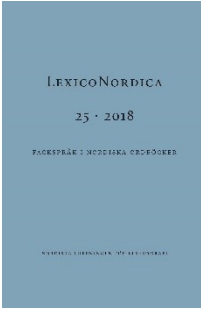

LexicoNordica

Titel:	Brugeraspekter ved emneklassifikationer til fagsproglige ressourcer	
Forfatter:	Lise Lotte Weilgaard Christensen	
Kilde:	LexicoNordica 25, 2018, s. 17-35	
URL:	https://tidsskrift.dk/index.php/lexn/issue/archive	

© 2018 LexicoNordica og forfatterne

Betingelser for brug af denne artikel

Denne artikel er omfattet af ophavsretsloven, og der må citeres fra den. Følgende betingelser skal dog være opfyldt:

- Citatet skal være i overensstemmelse med „god skik“
- Der må kun citeres „i det omfang, som betinges af formålet“
- Ophavsmanden til teksten skal krediteres, og kilden skal angives, jf. ovenstående bibliografiske oplysninger.

Brugeraspekter ved emneklassifikationer til fagsproglige ressourcer

Lise Lotte Weilgaard Christensen

This article focuses on terminological resources and user aspects when creating subject classifications for in-house term bases in private enterprises. After an introduction to subject classifications in term bases, the article presents user aspects from the classifications developed during the DANTERM project. Furthermore, the article presents the results from a small survey among private enterprises conducted for this article. Finally, a proposal is offered for best practice for creating subject classifications for the term bases in questions. The results are compared to the usage of labels in LGP (language for general purposes) dictionaries.

1. Indledning

Fokus i denne artikel er emneklassifikationer til terminologiske ressourcer. Eftersom terminologiarbejde, som alt andet leksikografisk arbejde, er meget ressourcekrævende, er det vigtigt at de der indlæser de terminologiske artikler i termbaser, fra starten har et værktøj i form af en emneklassifikation hvor det er entydigt under hvilket emne den terminologiske artikel til et givet begreb skal lagres. Samtidig skal klassifikationen hjælpe til at slutbrugerne efterfølgende kan finde de lagrede begreber og deres termer. En senere ændring af emneklassifikationen og deraf følgende omstrukturering af termbasen kan kræve så enorme ressourcer at dette arbejde risikerer slet ikke at finde sted.

Hovedformålet med denne artikel er derfor at indsamle og præsentere nogle erfaringer med emneklassifikationer i udvalgte danske og enkelte svenske virksomheders interne termbaser. På

baggrund af brugerbehov foreslås derefter best practice for opbygning af sådanne emneklassifikationer. Ved *brugere* forstås her brugere af termbaserne. Der er dels tale om de primære slutbrugere som lagrer artiklerne og dermed tildeler dem emneklasser, og dels de primære slutbrugere der aktivt anvender termbaserne, dvs. oftest skribenter og oversættere. Sekundære brugere er andre medarbejdergrupper, kunder, leverandører o.l. der sjældnere anvender termbaserne.

Udgangspunktet har været at undersøge hvordan de etablerede emneklassifikationer fra DANTERM-projektet efterfølgende har fungeret i praksis. Projektets formål fremgår af dets fulde titel "Udvikling af metoder og værktøjer til oprettelse og drift af virksomhedsinterne terminologibaser". Projektet blev gennemført i årene 1998-2001 og var et samarbejde mellem Copenhagen Business School (CBS), Syddansk Universitet (SDU), Institut for Erhvervsinformatik i Kolding og DANTERMcentret i København samt seks store danske, private virksomheder. Under projektet fungerede DANTERMcentret som brobygger og som center for kompetenceopbygning (DANTERMcentret 2001:5ff.). Efter projektet fortsatte centret som afdeling under CBS frem til 2014. Da det kun i begrænset omfang viste sig muligt at indsamle erfaringer fra DANTERM-projektet, har jeg i december 2017 foretaget en spørgeskemaundersøgelse blandt en række virksomheder. Resultaterne fra undersøgelserne er samlet i førnævnte forslag til best practice for emneklassifikationer i virksomhedsinterne termbaser.

Afsnit 2 indeholder en kort beskrivelse af emneangivelser i leksikografisk og i terminologisk arbejde, en kort redegørelse for formålet med emneklassifikationer til termbaser samt eksempler på emneklassifikationer som virksomhederne kan støtte sig til i klassifikationsarbejdet. Herefter følger afsnit 3 med særligt fokus på brugerbehov i forbindelse med udarbejdelsen af emneklassifikationer i DANTERM-projektet. I afsnit 4 beskrives resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen. I afsnit 5 præsenteres forslaget til

best practice. Afsnit 6 sammenfatter relationen til emneangivelser i almensproglige ordbøger.

2. Emneklassifikationer i terminologisk arbejde

Fælles for leksikografer og terminologer er at de ikke klassificerer dokumenter, men for leksikografernes vedkommende ord som oftest med henblik på betydningsadskillelse og for terminologernes vedkommende begreber der er repræsenteret af termer (Svensén 2009:317; Engel 1999). I almen- og fagsproglige ordbøger indikerer markeringer en eller anden form for afvigelse eller begrænsning i anvendelse i forhold til de ord der ellers indgår i en given ordbog. Ord der ikke er markerede, skal ses som neutrale udtryk. Markeringer af fagområder i disse ordbøger omtales som diatekniske markeringer (Bergenholtz & Tarp 1994:132ff.; Svensén 2009:328). Da terminologerne altid tager udgangspunkt i de enkelte begrebers indhold og dermed deres tilhørsforhold til et fagområde, skal alle terminologiske artikler have en emneangivelse. Her taler man derfor ikke om at begreberne/terminerne er markerede eller umarkerede.

De vigtigste formål med emneklassifikationer i termbaser er at tildele en terminologisk artikel for et begreb et emne med henblik på at organisere og lagre beslægtede begreber sammen (Madsen 1999:196ff.). Dermed er det, som det anføres i forbindelse med DANTERM-klassifikationen, muligt "at opdele en større terminologisk datamængde i mindre, overskuelige mængder, der svarer til fagområder (eller dele af fagområder)" (DANTERM-klassifikationsudvalget 1994).

Det er vigtigt at klassifikationen er så klar og overskuelig i sin opbygning at der blandt brugerne er stor enighed om hvilket emne den terminologiske artikel skal tildeles (Danielsen 2001b:210). Ved emnetildelingen sikres det også at man senere hurtigt kan fremsø-

ge oplysninger om de lagrede begreber og sortere dem systematisk efter emneområde, eksempelvis i forbindelse med oversættelsesopgaver. Samtidig skal man kunne frasortere irrelevante søgeresultater. Såfremt samarbejdspartnere anvender de samme emneinddelinger, er det tillige muligt at udveksle terminologiske data.

I terminologi er emneklassifikationerne niveaueet over de terminologiske begrebssystemer og dermed det første trin til at gruppere beslægtede, faglige begreber sammen inden for afgrænsede fagområder. Nedobity (1988:145) anser således emneangivelsen som en vigtig information i termbaser da et begreb kun kan defineres såfremt man kender dets fagområde.

2.1. Universelle klassifikationer – UDK

Madsen (1999:197) nævner den universelle decimalklassifikation (UDK) som et eksempel på en dokumentklassifikation der kan anvendes som emneklassifikation i termbaser. Lenochs klassifikation (Rirdance 2006:21ff.) som blev anvendt i EU's tidligere termbank Eurodicautom var baseret på UDK (Madsen 1999:197; Nedobity 1988:146). UDK omfatter ti hovedklasser fra 0-9 hvor klasse 4 p.t. ikke er i anvendelse (McIlwaine 2010:5434). Hver hovedklasse kan underinddeles i yderligere ti underklasser og så fremdeles. Det betyder at opbygningen i UDK er hierarkisk.

I den svenske udgave af UDK ses inden for tekstilområdet under hovedklasse 6 eksempelvis en niveauinddeling på over seks niveauer ned til begreber som *kaseinfibrer* og *polyamidfibrer* (Tekniska Litteratursällskapet 1977:149)¹. Denne detaljeringsgrad ned på begrebsniveau egner sig ikke til termbaser (Madsen 1999:208ff.; Kudashev 2013:87ff.). Set ud fra et brugerspektiv kræver nogle eksisterende klassifikationer, f.eks. UDK, tillige en indsigt som den normale bruger ikke nødvendigvis har (Kudashev 2013:88; Picht 1994:118).

1 Der er refereret til den svenske UDK da en samlet, dansk UDK-oversigt med stor detaljeringsgrad ikke har været tilgængelig.

2.2. Terminologiske klassifikationer – DANTERM

I 1990'erne blev DANTERM-klassifikationen udarbejdet. Den skulle imødekomme de behov der stilles til en klassifikation til terminologiske ressourcer. Den bygger på mængdelæreprincippet og består af to niveauer (Picht 1994:119) og er dermed ikke dybt hierarkisk opbygget som UDK kan være.

På det øverste niveau er DANTERM-klassifikationen opdelt i 18 makroenheder der svarer til overordnede fagområder og betegnes med store bogstaver som for eksempel *A. samfundsvidenskab* og *I. teknik, industri, håndværk, forskellige erhverv*. Makroenhederne udgør en åben række og kan udvides. Det andet og nederste niveau består af mikroenheder der betegnes med en alfanumerisk kode som indeholder bogstavet for den relevante makroenhed og fire cifre, for eksempel I5000 som står for *fibre og fiberfremstilling* (DANTERM-klassifikationsudvalget 1994; Madsen 1999:142ff.). Klassifikationen har en åben og fleksibel struktur der kan tilpasses individuelle behov uden at det er nødvendigt at ændre den basale struktur.

DANTERM-klassifikationen blev anvendt som grundlag for de emnekoder der findes i Clausens tekniske ordbøger (Madsen 1999:142) der udkom i 1990'erne, se f.eks. Clausens tekniske ordbøger (1995:13ff.). Derudover blev DANTERM-klassifikationen anvendt af en række danske virksomheder som var medlemmer af netværket DANTERMbrugergruppen, men må i dag siges at være forældet inden for flere fagområder. I tråd med dette nævner Kudashev (2013:88) netop også det store arbejde der er forbundet med at vedligeholde fagspecifikke klassifikationer.

En anden tilgang ved valg af emneklassifikation er at undersøge om der inden for fagområdet findes anerkendte, fagspecifikke emneklassifikationer. Et sådant eksempel er beskrevet i Christensen & Lervad (1990:84ff.) hvor en tekstklassifikation blev tilpasset DANTERM-klassifikationen i forbindelse med opbygningen af en

flersproget terminologisk vidensbase inden for tekstilområdet. Resultatet af dette arbejde er senere indarbejdet i DANTERM-klassifikationen.

3. Emneklassifikationer i DANTERM-projektet

I DANTERM-projektet var tilvejebringelsen af emneklassifikationer relevant for fire af de seks involverede virksomheder, nemlig produktionsvirksomheden Crisplant a/s, tyggegummiproducenten DANDY A/S, ingeniørvirksomheden Krüger A/S og banken Nordea A/S. Nedenfor gøres der først rede for de brugerbehov som disse fire virksomheder fremførte under og umiddelbart efter projektet. Dernæst vil klassifikationsarbejdet hos DANDY A/S og Krüger A/S blive præsenteret da de har haft hver sin tilgang til inddragelse af brugerbehov som er relevante for denne fremstilling.

3.1. Brugerbehov i DANTERM-projektet

I det følgende har jeg undersøgt hvilke brugerbehov de enkelte virksomheder lagde vægt på under projektforløbet. Undersøgelsen er baseret på de enkelte virksomheders bidrag i slutrapporten fra DANTERM-projektet (DANTERMcentret 2001) samt diverse materialer fra workshopen “Hvordan grupperer man virksomhedens fagterminologi i emneområder?” som DANTERMcentret og DANTERMBrukergruppen afholdt på CBS i januar 2000.

Der er foretaget en inddeling efter: *struktur/detaljeringsgrad, indhold/omfang* samt *benævnelser for klasserne*. Om struktur/detaljeringsgrad anfører virksomhederne at klassifikationen skal være overskuelig, enkel i opbygning og let anvendelig. En enkelt nævner en opdeling i 2-3 niveauer. Også fleksibilitet og dermed indbygget mulighed for udvidelse nævnes. Om indhold/omfang anføres det at emneklassifikationerne skal være dækkende og virksomheds-

specifikke. I forbindelse med klassifikationsarbejdet hos Krüger A/S understreges det at emnerne i klassifikationen skal afgrænses så der er enighed blandt brugerne om i hvilke grupper begreberne skal lagres og genfindes (Danielsen 2001b:210). I det ligger også at klasserne skal være gensidigt udelukkende så der ikke er tvivl hos brugerne om hvor de skal lagre en artikel. Dermed undgås tillige overlap mellem klasserne. Hvad angår benævnelser for klasserne, er der stor enighed om at udtrykkene skal være genkendelige og forståelige hvorfor det frarådes at anvende forkortelser. Ovenstående er baseret på afsnittene om Nordea (Bundgaard 2001), Krüger A/S (Danielsen, 2001a; 2001b), Crisplant a/s (Kjeldgaard 2001) og DANDY A/S (Larsen & Andersen 2001).

3.2. Virksomhedsinterne emneinddelinger – Krüger A/S

Såfremt der ikke findes relevante emneklassifikationer, er en anden tilgang at undersøge om der findes interne virksomhedsspecifikke emneinddelinger der kan anvendes som udgangspunkt for klassifikationsarbejdet. Interne emneinddelinger har den fordel at brugerne allerede kender disse (Danielsen 2001b:209). Den emneklassifikation der blev udviklet hos Krüger A/S, tog således udgangspunkt i en virksomhedsintern emneinddeling fra et registreringssystem, primært i fire overordnede områder i dette system (Bygværker, Produkt, Opgavetyper og Varegrupper). Denne inddeling kunne dog ikke overføres direkte som klassifikation i Krügers termbase. For det første var der sammenfald og overlap i nogle af grupperne. For det andet var nogle betegnelser ikke entydige. For det tredje havde registreringssystemet en højere detaljeringsgrad end det var relevant for en termbase. Derudover havde en gruppe sprogmedarbejdere tidligere udarbejdet et udkast til emnegrupper. Fra denne inddeling blev der indarbejdet emner som sprogmedarbejderne havde fundet nødvendige (Danielsen 2001b:209, 214ff.).

Klassifikationsarbejdet hos Krüger resulterede i en klassifikation der lå tæt op ad en produktklassifikation, og den indeholdt som udgangspunkt to niveauer. Øverste niveau indeholdt 10 hovedemner der hver især kunne underinddeles i op til 14 underemner. Resultatet var en emneklassifikation der ikke var for generel, men heller ikke så detaljeret at det gik ud over fleksibiliteten (Danielsen 2001b:220).

Ved opbygning af nye hjemmesider anbefales det inden for informationsarkitektur ligeledes pga. fleksibilitet og senere udbygningsmuligheder at starte med en bred og flad struktur med to-tre niveauer (Rosenfeld et al. 2015:121). Samtidig fremhæves det dog også at en for bred og flad struktur kan medføre at brugerne har svært ved at foretage valg. Derudover er det vigtigt at finde en balance mellem bredde og dybde i hierarkiet (Rosenfeld et al. 2015:119). Sådanne overvejelser er også relevante for emneklassifikationer.

3.3. Virksomhedsinterne termlister – DANDY A/S

Hos DANDY A/S, nu Gumlink, fandtes der ikke, som hos Krüger A/S, interne emneinddelinger medarbejderne kunne trække på i deres klassifikationsarbejde, men der fandtes derimod en lang række forskellige ordlister som medarbejdere gennem årene havde udarbejdet. Disse ordlister blev samlet i en termkandidatliste på 2889 termer. Herefter blev hver enkelt term i listen tildelt en klasse. På den måde opstod der en lang række ustrukturerede klasser. De blev efterfølgende systematiseret, samtidig blev nogle overflødige klasser udeladt. Dette sorteringsarbejde resulterede i en emneklassifikation som blev implementeret i DANDY's termbase (Larsen & Andersen 2001:116, 119).

Denne brugerinvolverende tilgang kaldes *kortsortering* og anvendes ofte inden for informationsarkitektur ved design af hjemmesider og intranet (Spencer 2009:6ff.). Formålet med kort-

sortering er at få indsigt i hvordan personer forstår og sorterer information (Spencer 2009:5; Rosenfeld et al. 2015:344). Deltagerne i en kortsortering deles ofte op i små hold som får til opgave at inddele kort med påskrevne emner i logiske grupper. Efterfølgende sammenlignes resultaterne fra holdene for at undersøge hvor deltagerne kategoriserer ens hvilket er en indikation for hvor andre med rimelig sandsynlighed også vil lagre og søge efter information (Spencer 2004). Her ses parallelterne til arbejdet med klassifikationer til term-baser.

Der findes overordnet to typer kortsortering: *åben* og *lukket kortsortering*. I en åben kortsortering får deltagerne udleveret kort hvor emnerne er skrevet på kortene, men kategorierne er ikke foruddefinerede (Spencer 2009:4). Deltagerne grupperer de udleverede kort i overensstemmelse med indholdet og navngiver selv kategorierne (Rosenfeld et al. 2015:166). I de lukkede kortsorteringer får deltagerne udleveret et sæt kort med emner og et sæt kort med foruddefinerede kategorier. Her bliver deltagerne bedt om at placere de enkelte kort med de påskrevne emner under de foruddefinerede kategorier (Rosenfeld et al. 2015:166; Spencer 2009:52). Åbne kortsorteringer er egnede til indledende undersøgelser, mens de lukkede kortsorteringer er bedre egnede til validering (Rosenfeld et al. 2015:344). Kortsortering vil indgå i forslaget til best practice.

Emneklassifikationen hos DANDY A/S blev tilvejebragt som en åben kortsortering, sandsynligvis uden at deltagerne kendte til kortsorteringsteknikken.

4. Spørgeskemaundersøgelse

Som beskrevet i indledningen gennemførte jeg i første halvdel af december 2017 en spørgeskemaundersøgelse for at indsamle viden om erfaringer og aktuel praksis med virksomhedsinterne emne-

klassifikationer. Ni virksomheder, alle med minimum 600 ansatte, har responderet. Der er tale om to store svenske virksomheder og syv danske hvor de seks er medlemmer af det danske netværk Sprogambassadørerne. Netværket blev oprettet i 2015 og tæller i dag godt 70 medlemmer. Da det vurderes at mange af de virksomheder der i Danmark arbejder med terminologi på et seriøst plan, er medlemmer af Sprogambassadørerne, anser jeg de ni svar for at være et rimeligt repræsentativt grundlag. Der foreligger mig bekendt ikke tal på hvor mange danske virksomheder der har opbygget termbaser.

Spørgeskemaet bestod af fem grupper spørgsmål. Disse vil blive behandlet i de følgende afsnit.

4.1. Generel beskrivelse af termbaserne

Den første gruppe spørgsmål vedrører en generel beskrivelse af termbaserne. Af svarene fremgår at de responderende virksomheder overordnet befinder sig inden for det tekniske område og en enkelt inden for finanssektoren. Antallet af begreber i baserne er mellem knap 600 til 20.000. Der blev ikke spurgt om antal medtagne sprog, derfor giver antallet af begreber ikke et entydigt svar mht. termbasernes størrelse. Som formålet med at oprette termbaserne anføres begrebsafklaring, konsistent terminologi og kommunikation, intern vidensdeling, herunder hjælp til nye medarbejdere, forståelse af engelske tekster, tekstproduktion og naturligvis intern og eksternt oversættelse. Derudover nævnes termbasernes snitflader til andre sprogteknologiske værktøjer, herunder maskinoversættelse. Seks virksomheder anfører at det primært er sprogmedarbejdere eller terminologer der indlæser artiklerne i termbaserne, ofte efter forslag fra især skribenter og såvel interne som eksterne oversættere. De primære slutbrugere er skribenter og oversættere, også eksterne oversættere. Seks af virksomhederne svarer at alle medarbejdere er slutbrugere, som eksempler nævnes

bl.a. produktudviklere og undervisere. Brugergruppen kan altså være ret spredt på faggrupper. Det bemærkes at respondenterne tilhører den gruppe af primære slutbrugere der opretter artikler og tildeler dem emneklasser.

4.2. Grundlaget for klassifikationerne

I den anden gruppe af spørgsmål undersøges grundlaget for emneklassifikationen. Ingen af virksomhederne har taget udgangspunkt i eksisterende emneklassifikationer.

På spørgsmålet om der er fulgt en intern klassifikation svarer tre virksomheder at de har fulgt produktstrukturen eller virksomhedernes forretningsområder. En respondent mener at der er taget udgangspunkt i gamle termlister. Disse svar stammer fra virksomheder hvor der er generel tilfredshed med termbaserne. Endnu en virksomhed har fulgt de emneområder der anvendes i virksomhedens oversættelsesværktøjer. Endelig anfører en respondent at man løbende har oprettet nye klasser efterhånden som behovet opstod. En respondent gør opmærksom på at man planlægger at udbygge den eksisterende klassifikation med andre klassifikationssystemer eksempelvis for dokumenttyper. Fire svarer positivt på om brugerne har været inddraget i opbygningen af klassifikationen. Det er sket i form af brugerundersøgelser efter lancering af termbasen, gruppediskussioner mv. Der er tale om fire virksomheder hvor der udtrykkes generel tilfredshed med termbaserne.

4.3. Klassifikationernes opbygning

Den tredje gruppe af spørgsmål drejer sig om klassifikationens opbygning fordelt på niveauer og antal klasser. Syv virksomheder angiver at emneklassifikationen indeholder et niveau, mens to anfører to eller tre niveauer. Svarene om klassifikationer med flere niveauer stammer fra virksomheder hvor der udtrykkes tilfreds-

hed med hvordan deres termbaser fungerer. Antallet af klasser ligger på mellem fire og 35.

4.4. Klassifikationernes funktionalitet

Den fjerde gruppe spørgsmål går på hvordan klassifikationen fungerer. Fem respondenter svarer at det normalt er entydigt i hvilken kategori (klasse) et begreb skal placeres, en ved ikke, og tre svarer at det ikke fungerer godt. Som årsag til at emneklassifikationer fungerer godt anføres at de er enkle, fokuserede på forretningens og brugernes behov, at klasserne på hvert niveau er ret brede/ikke alt for specifikke. Blandt de positive respondenter uddyber to at manglende entydighed kan forekomme hvis en terminologisk artikel kan tilhøre flere klasser, hvis et begreb går på tværs af flere fagområder, uden dog at være helt generel, eller hvis termer bruges forskelligt i forskellige afdelinger.

På spørgsmålet om hvorfor emneklassifikationen fungerer mindre godt, anføres det at klasserne er for generelle/for brede, at klassifikationen ikke indeholder de rigtige emner. Desuden nævnes det at manglende entydighed kan skyldes at der er overlap mellem klasser, og at nogle ender som rodekasser. På spørgsmålet om hvad det vil kræve at få klassifikationen til at fungere tilfredsstillende svarer tre virksomheder. Her peges der på at der ikke må være for mange klasser og at emnerne skal være bredere. Som det fremgår af svarene inden for hele denne gruppe spørgsmål, er der fokus på bredden, men da svarene er kontekstafhængige, kan der ikke konkluderes nærmere på det. To svarer at en klassifikation bør indeholde over- og underkategorier. Der er tale om to respondenter hvor deres termbaser i dag kun indeholder et niveau.

4.5. De vigtigste principper for klassifikationerne

I den sidste gruppe spørgsmål bliver der spurgt om de vigtigste

principper for opbygningen af emneklassifikationer, dvs. principper forstået i forhold til brugerbehov. De fleste anfører brugervenlighed, herefter følger overskuelighed/enkelhed, sproglige hensyn til andre faggrupper end sprogfolk. Dernæst nævnes relevans/anvendelighed hvilket uddybes med at ikke-virksomhedsspecifikke termer/begreber medfører støj. Videre anføres inddragelse af interne klassifikationer af hensyn til genkendelighed for brugerne og endelig pragmatisme/sund fornuft. I forhold til søgninger nævnes hurtighed. I svarene optræder udtryk som intuition og ensartethed en enkelt gang. Det samme gælder et krav om at termbasen skal være opbygget rent begrebsorienteret. Der er i spørgeskemaundersøgelsen ikke samme fokus på udvidelse som i DANTERM-projektet.

5. Forslag til best practice

På baggrund af sammenfatningerne fra DANTERM-projektet og spørgeskemaundersøgelsen foreslås i tabellerne 1 og 2 en best practice for udarbejdelse af emneklassifikationer til virksomhedsinterne termbaser hvor der tages højde for brugerbehov. I venstre søjle fremgår selve forslaget til best practice. Den er inddelt efter overordnede kriterier for opbygning af klassifikationer, jf. forslaget. Til højre er de undersøgte principper anført ud for de kriterier som de efter min vurdering understøtter. Brugervenlighed anses som overordnet for alle principper hvorfor det er anført i en søjle yderst til højre.

BEST PRACTICE	PRINCIPPER	BRUGERVENLIGHED
Kriterium: Udgangspunkt		
<i>Universelle klassifikationer</i>		
<i>Terminologiske klassifikationer</i>		
Interne klassifikationer (forretningsområder, produkter) Understøttes af lukkede kortsorteringer	Genkendelighed Harmonisering	
Termlister (forretningsområder, produkter) Understøttes af åbne kortsorteringer	Genkendelighed Intuition	
Kriterium: Struktur		
Bred og flad struktur Så overordnet og enkel som muligt Horisontalt: ikke for mange klasser (<i>ingen klare råd</i>) Vertikalt: 1-3 niveauer Alfabetisk sortering af klasser ved mange faggrupper	Overskuelighed/ enkelhed Ensartethed Fleksibilitet	

Tabel 1: Forslag til best practice for emneklassifikationer til virksomhedsinterne termbaser.

Under kriteriet *Udgangspunkt* er inddragelse af eksterne emneklassifikationer anført med kursiv da de bør medtænkes selv om de ikke har haft nogen betydning i undersøgelsen. Det konkluderes derfor at en tilgang med virksomhedsinterne emneinddelinger hvor der tages udgangspunkt i brugernes umiddelbare omverden er bedre egnet end eksisterende klassifikationer. I de fleste af de undersøgte virksomheder er emneinddelingerne baseret på forretningsområder eller produkter, hos Krüger A/S var dette tillige koblet med emneinddelingen i et internt system. Såfremt der ikke eksisterer indlysende inddelinger, vil det være en oplagt mulighed at tage udgangspunkt i termlister som hos DANDY A/S. Begge tilgange tog højde for brugernes behov, hos Krüger ved genkendelighed ved brug af eksisterende systemer og hos DANDY ved direkte brugerinvolvering med åben kortsortering. En tilgang som hos Krüger A/S vil man kunne kombinere med lukkede kortsorteringer for at validere udvalgte problemområder.

Hvad angår kriteriet *Struktur*, så bør klassifikationen i begyndelsen være så overordnet og enkel som muligt, jf. afsnit 3.2. Udfordringen består i at finde en balancegang mellem for specifikke versus for generelle klasser og dermed antallet af klasser. Hvor den balance ligger, giver hverken svarene eller litteraturen en klar indikation af. Her spiller det naturligvis også en rolle hvor mange produktområder klassifikationen skal dække. I spørgeskemaundersøgelsen er der generel tilfredshed med en termbase der indeholder 35 emneområder, men der er også eksempler på at et antal mellem fire og syv klasser tilsyneladende fungerer godt. I forbindelse med DANTERM-projektet talte man om 13-14 klasser som tommelfingerregel. De fleste klassifikationer har kun et niveau, men der er en indikation af at termbaser med klassifikationer med to eller tre niveauer fungerer godt. I Krüger A/S anbefaledes en alfabetisk sortering af klasserne pga. termbasens brede målgruppe.

BEST PRACTICE	PRINCIPPER	
Kriterium: Indhold		BRUGERVENLIGHED
Gensidigt udelukkende klasser Ingen diverse-kategori Emneklassifikation på tværs af fagområder og afdelinger	Dækkende Anvendelighed/ relevans Overskuelighed/ enkelhed Intuition Hurtighed	
Benævnelser i klassifikation: Virksomhedsspecifikke termer, kendte af alle medarbejdere Ingen forkortelser	Genkendelighed Ensartethed	
<i>Kun virksomhedsspecifikke termer/begreber</i>	<i>Dækkende Anvendelighed/ Relevans</i>	
Kriterium: Brugerinddragelse		
Kortsortering Gruppediskussioner Reviews af oplæg Løbende brugerundersøgelser, for eksempel vha. kortsortering		

Tabel 2: Forslag til best practice for emneklassifikationer til virksomhedsinterne termbaser (fortsat).

Hvad angår kriteriet *Indhold*, så er det som nævnt helt afgørende at finde gensidigt udelukkende klasser og dermed gøre det så entydigt som muligt hvor de terminologiske artikler skal lagres. En diverse-kategori frarådes. Behovet for terminologiarbejde opstår ofte på grund af forskellig terminologi på tværs af afdelinger og fagområder i samme virksomhed, således går udtrykket *på tværs af* også igen i svarene. Følgelig skal det sikres at emneklassifikationerne dækker hele virksomhedens terminologi. På det sproglige plan understreges det at terminologien i klassifikationerne skal være genkendelig og forståelig, at forkortelser bør undgås, og at andre faggrupper end sprogfolk skal medtænkes. I et par svar fremhæves det at klassifikationerne kun kan fungere hvis termbaserne alene indeholder virksomhedsspecifikke begreber.

Som sidste punkt skal betydningen af kriteriet *Brugerinddragelse* fremhæves. Der tegner sig et billede af en generel ringere tilfredshed med emneklassifikationerne ved de større og ældre termbaser. Her synes indførelsen af en ny emneklassifikation at være en ret uoverskuelig opgave da det er usikkert om resultatet med en ny emneklassifikation vil komme til at stå mål med indsatsen. Derfor anbefales det at der sammen med løbende vedligeholdelse af termbaserne i øvrigt foretages brugerundersøgelser af klassifikationerne, for eksempel ved kortsorteringer. De vil være en vigtig måde løbende at justere klassifikationerne på så man undgår den uoverskuelige opgave som etablering af en helt ny emneklassifikation kan være.

6. Sammenfattende bemærkninger

Sammenholder man resultaterne fra de to undersøgelser om emneklassifikationer til virksomhedsinterne termbaser og valg af diatekniske markeringer i almensproglige ordbøger, så ses flere ens problemstillinger. Atkins & Rundell (2008:184) understreger

således også behovet for at man ved planlægningen af ordbøger overvejer hvilke fagområder der bør medtages. Derved kan opnås en standardiseret beskrivelse af markeringerne. Særligt interessant er det at forfatterne, lig resultaterne fra mine undersøgelser, anbefaler en vis hierarkisk struktur frem for en helt flad. Omfanget af det arbejde der er forbundet med de diatekniske markeringer, understreges af at arbejdet med klassifikationer i de to undersøgelser i artiklen beskæftiger sig med afgrænsede fagområder, og at primære slutbrugere med godt kendskab til fagområderne har været involveret i tilvejebringelsen af emneklassifikationerne.

Ifølge Svensén (2009:329ff.) og Atkins & Rundell (2008:227) er det i almensproglige ordbøger især relevant at registrere faglige markeringer i ordbogsdatabaserne. Derved er det muligt at udtrække faglige ordlister for at revidere artikler inden for bestemte fagområder. Svensén (2009:330) tilskriver ikke faglige markeringer nogen nævneværdig funktion i de publicerede ordbøger, mens Atkins & Rundell (2008:207) sågar ser en tendens til at disse markeringer kun anvendes i begrænset omfang i forhold til slutbrugerne af ordbøgerne.

Litteratur

- Atkins, BT Sue & Michael Rundell (2008): *The Oxford Guide to Practical Lexicography*. Oxford/New York: Oxford University Press.
- Bergenholtz, Henning & Sven Tarp (1994): *Manual i fagleksikografi. Udarbejdelse af fagordbøger. Problemer og løsningsforslag*. Herning: Systime.
- Bundgaard, Sys (2001): Nordea A/S. I: DANTERMcentret (2001), 21-58.
- Christensen, Lotte Weilgaard & Susanne Lervad (1990): TEXTIL-BASE – en terminologisk vidensbank. I: Heribert Picht (red.):

- Terminologi, edb og videns teknik, Nordterm-symposium. Varde, Danmark, 84-105.*
- Clausens tekniske ordbøger (1995): *Dansk-engelsk teknisk ordbog*. København: Fonden for Fagsproglig Leksikografi og Aschehoug Dansk Forlag A/S.
- Danielsen, Camilla Wiberg (2001a): Krüger A/S. I: DANTERMcentret (2001), 73-87.
- Danielsen, Camilla Wiberg (2001b): Produkt- og emneklassifikation – et praktisk eksempel. I: DANTERMcentret (2001), 207-223.
- DANTERMcentret (2001): *Viden om viden - Del 1 - Udvikling – Slutrapport for projektet – Udvikling af metoder og værktøjer til oprettelse og drift af virksomhedsinterne terminologibaser*. København: DANTERMcentret.
- DANTERM-klassifikationsudvalget (1994): *DANTERM-klassifikationen. Studieudgave til Syddansk Universitet & Handelshøjskolen i København*. Kolding.
- Engel, Gert (1999): Klassificering af virksomhedsinterne terminologiske data. Internt notat.
- Kjeldgaard, Lisbeth (2001): Crisplant a/s. I: DANTERMcentret (2001), 89-108.
- Kudashev, Igor (2013): *Quality Assurance in Terminology Management. Recommendations from the TermFactory project*. Helsingfors: University of Helsinki. <https://mustikka.uta.fi/project-glossary/download/QA_in_TM_Kudashev.pdf> (maj 2018).
- Larsen, Dorthe Oxlund & Inge Andersen (2001): DANDY A/S. I: DANTERMcentret (2001), 109-126.
- Madsen, Bodil Nistrup (1999): *Terminologi 1 – Principper og metoder*. København: Gads Forlag.
- McIlwaine, I.C. (2010): Universal Decimal Classification (UDC). I: *Encyclopedia of Library and Information Sciences*. Boca Raton, FL: CRC Press, Taylor & Francis Group, 5432-5439.
- Nedobity, Wolfgang (1988): Classification systems for terminolo-

- gical databanks. I: Catriona Picken (ed.): *Translating and the Computer 9. Proceedings of a conference, 12-13 November 1987*. London: Aslib, 145-153. <www.mt-archive.info/Aslib-1987-Ne-dobity.pdf> (februar 2018).
- Picht, Heribert (1994): *Entstehung, Grundlage und Anwendung der DANTERM-Klassifikation*. I: Annelise Grinsted & Bodil Nistrup Madsen (red.): *Festschrift til Gert Engel i anledning af hans 70 års fødselsdag*. København: Samfundslitteratur, 115-126.
- Rirdance, Signe (2006): *Towards Consolidation of European Terminology Resources: Experience and Recommendations from EuroTermBank Project*. Tilde.
- Rosenfeld, Louis, Peter Morville & Jorge Arango (2015): *Information Architecture: for the Web and Beyond*. Sebastopol, California: O'Reilly Media.
- Spencer, Donna (2004): *Card sorting: A definitive guide*. I: *Boxes and Arrows*. <<http://boxesandarrows.com/card-sorting-a-definitive-guide/>> (februar 2018).
- Spencer, Donna (2009). *Card sorting: Designing usable categories*. Brooklyn, New York: Rosenfeld Media.
- Svensén, Bo (2009): *A Handbook of Lexicography: The Theory and Practice of Dictionary-Making*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Tekniska Litteratursällskapet (1977): *Universella decimalklassifikationen*. Svensk förkortad upplaga. Stockholm.

Lise Lotte Weilgaard Christensen
lektor, ph.d.
Syddansk Universitet
Universitetsparken 1
DK-6000 Kolding
lotte@sdu.dk